

*д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,*

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9956-8816>

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови функціонування підприємств в Україні характеризуються високим рівнем нестабільності та динамізму зовнішнього середовища, посиленням конкуренції на ринку, зростанням технологічної складності виробничих процесів та необхідністю оперативного й гнучкого реагування на глобальні виклики. В таких обставинах спроможність підприємства забезпечувати сталий інноваційно-інвестиційний розвиток стає найважливішим фактором підвищення його конкурентоспроможності на ринку, адаптивності та економічної стійкості. Проте на практиці інноваційно-інвестиційні процеси часто залишаються фрагментованими, несистемними та недостатньо інтегрованими у загальну стратегію підприємства, що обумовлює потребу у розробленні ефективних інструментів їх узгодження та підтримки.

Організаційно-економічний механізм, який визначає логіку, інструментарій та умови реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності, має виступати системоутворювальним елементом розвитку підприємства. Проте існуючі підходи до його формування нерідко ґрунтуються на традиційних управлінських моделях, які не повною мірою враховують сучасні тенденції цифровізації, екосистемної взаємодії, інтеграції інноваційних процесів, ризикорієнтованого управління та стратегічної інвестиційної політики. Це обумовлює необхідність створення цілісної, концептуально обґрунтованої

моделі формування організаційно-економічного механізму, що забезпечить ефективну взаємодію інноваційних і інвестиційних процесів у рамках єдиної системи управління розвитком підприємства.

Актуальність дослідження також посилюється потребою українських підприємств відновлювати виробничий потенціал, модернізувати технологічну базу та інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості в умовах воєнних і поствоєнних трансформацій. Це потребує розробки науково обґрунтованих механізмів стратегічного розвитку, що забезпечують раціональне використання інвестиційних ресурсів, прискорене впровадження інновацій та формування конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Таким чином, розроблення концептуальної моделі формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є актуальним науковим завданням, вирішення якого створює теоретичну основу та практичні орієнтири для підвищення ефективності управління розвитком вітчизняних підприємств у сучасних умовах.

Загальні теоретичні аспекти управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств розглядалися багатьма науковцями, серед яких Ю. В. Довгань [1], Ю. Б. Малиновська, Н. Р. Оришин, О. Р. Парашин, Я. М. Хом'як [2], Г. Є. Павлова, О. П. Атамас [3], Т. В. Полозова, І. О. Іванов [4], О. Г. Ратушняк, О. Г. Лялюк [5], В. Г. Семенова, О. А. Павлова [6], Л. М. Шимановська-Діанич, М. В. Шкробот, Ю. Г. Бережна, І. А. Гнатенко [7] та інші.

Понятійно-термінологічний апарат щодо розвитку підприємства досліджувався такими науковцями, як О. Ареф'єва, В. Титикало, С. Ареф'єв [8], О. В. Лопушинська [9], В. Л. Стоєв, Є. С. Коваленко [10] та інші. Інноваційно-інвестиційний аспект розвитку підприємства розвинутий у роботах багатьох науковців, серед яких А. Р. Дунська, У. Є. Письмена [11], І. О. Іванов [12], В. В. Кузьома, С. І. Павлюк [13], І. В. Новик [14] та інші.

Теоретико-методологічні засади формування організаційно-економічного механізму діяльності різних суб'єктів господарювання розглядалися у роботах багатьох авторів, серед яких В. М. Антоненко, Л. Л. Катранжи [15], О. М. Безуглий, В. В. Колеснік, А. В. Соколенко [16], І. Кіщак, А. Слюсаренко [17], Р. М. Колісник [18], С. А. Латкіна, Н. В. Мешкова-Кравченко [19], В. Я. Махінько [20], І. О. Хоменко, Л. М. Волинець, І. В. Горобінська [21], Т. В. Полозова, А. Г. Ткаченко [22] та інші.

Особливості формування та функціонування механізмів в інноваційно-інвестиційному аспекті досліджувалися такими вченими, як О. Гаврильченко [23], Ю. О. Огренич [24], Т. В. Полозова [25-27].

Теоретико-методичні та прикладні аспекти формування організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства розглядалися багатьма вітчизняними науковцями, серед яких Ю. В. Годованець [28], І. А. Косач, А. В. Жаворонок, А. В. Дегтярьов [29], Н. Ю. Брюховецька, І. П. Булеєв [30], О. С. Пономарьов [31], Т. В. Полозова [32, 33]. Також приділили увагу інноваційно-інвестиційній проблематиці багато зарубіжних вчених [34, 35].

Проте результати досліджень свідчать про відсутність в економічній науці єдиного концептуального підходу до формування організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що обумовлює необхідність подальшого наукового пошуку в межах даної проблематики.

Метою дослідження є побудова концептуальної моделі формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Дослідження питань формування організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства ґрунтується на багатовимірній теоретичній базі, що охоплює концепції стратегічного управління, інноваційного менеджменту, теорії інвестицій, ресурсно-

орієнтованого та процесного підходів. У працях сучасних дослідників інноваційний розвиток розглядається як ключовий чинник забезпечення довгострокових конкурентних переваг, тоді як інвестиційна діяльність трактується як необхідна умова реалізації інноваційного потенціалу підприємства. На стику цих підходів формується інтегральна парадигма інноваційно-інвестиційного розвитку, що передбачає узгоджене управління двома взаємопов'язаними комплементарними потоками – інноваційним та інвестиційним [25].

Системний підхід, який домінує в сучасній економічній науці, дозволяє трактувати організаційно-економічний механізм як комплексну систему взаємодії інструментів, методів, важелів та управлінських рішень, спрямованих на забезпечення розвитку підприємства за рахунок ефективної інтеграції інноваційних та інвестиційних процесів. У роботах, присвячених управлінським механізмам, значна увага приділяється питанням адаптивності, гнучкості та орієнтації на стратегічні цілі. Це зумовлює необхідність формування механізму, здатного функціонувати в умовах невизначеності, швидких технологічних змін та нестабільності ринкового середовища.

Крім того, дослідження останніх років підкреслюють важливість цифрової трансформації для інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. Цифрові технології виступають як інструмент підвищення ефективності управління ресурсами, оптимізації бізнес-процесів та формування нових моделей створення цінності, що також впливає на структуру й зміст організаційно-економічних механізмів.

Формування ефективного організаційно-економічного механізму потребує чіткого визначення ключових категорій, що становлять теоретичний фундамент дослідження.

У результаті попередньо проведеного контент-аналізу було сформовано понятійно-термінологічний базис даного наукового дослідження (табл. 1).

Таблиця 1 – Понятійно-категоріальний базис даного наукового дослідження

Поняття	Авторське визначення
Розвиток підприємства	Це цілеспрямований, керований і безперервний процес якісних та кількісних змін у системі функціонування підприємства, що проявляється у вдосконаленні його ресурсного потенціалу, технологічної бази, організаційної структури, інноваційної спроможності та конкурентних позицій під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів
Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства	Цілеспрямований процес якісних змін у діяльності підприємства, що базуються на впровадженні інновацій та забезпечуються необхідними інвестиційними ресурсами. Цей розвиток поєднує реалізацію інноваційного потенціалу та формування інвестиційної спроможності підприємства, створюючи синергетичний ефект від їх взаємодії
Механізм	Структурована система взаємопов'язаних елементів (інструментів, методів, важелів, регуляторів та процедур), яка забезпечує впорядкований вплив на об'єкт управління з метою досягнення визначених цілей та забезпечення стійкості функціонування в умовах змінного середовища
Організаційно-економічний механізм	У широкому розумінні відображає систему організаційних структур, економічних інструментів, методів та управлінських процедур, що забезпечують реалізацію визначених цілей. У контексті інноваційно-інвестиційного розвитку цей механізм включає організаційні форми управління, регулятивні та стимулюючі інструменти, фінансово-економічні важелі, методи оцінювання й контролю, а також нормативно-інституційне середовище
Організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства	Інтегрована система організаційних структур, управлінських процедур, економічних інструментів, фінансових важелів, методичних підходів та інституційних регуляторів, спрямованих на забезпечення узгодженого управління інноваційними та інвестиційними процесами, що гарантує якісне оновлення, стратегічну стійкість і конкурентоспроможність підприємства у довгостроковій перспективі

Джерело: складено автором на основі попередніх досліджень та проведеного контент-аналізу за [8-35]

Слід зазначити, що для цілей даного дослідження механізм розглядається не як статична структура, а як динамічна система, здатна адаптуватися до змін умов зовнішнього та внутрішнього середовища. Такий підхід дозволяє визначити механізм як інструмент комплексного управління розвитком, який забезпечує узгодженість стратегічних, інноваційних та інвестиційних рішень.

Формування організаційно-економічного механізму відбувається під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають його

структуру, функціональні характеристики та дієвість. До внутрішніх факторів належать рівень інноваційного потенціалу, стадія життєвого циклу підприємства, стан матеріально-технічної бази, кадровий потенціал, інвестиційні можливості та корпоративна культура. Значну роль відіграють організаційна структура управління та спроможність підприємства до трансформації бізнес-процесів відповідно до стратегічних потреб розвитку.

До зовнішніх факторів належать стан макроекономічного середовища, доступність інвестиційних ресурсів, рівень конкуренції, інституційно-правові умови, розвиток інноваційної інфраструктури, технологічні тренди, а також вплив глобальних економічних і технологічних змін. Особливу роль у сучасних умовах відіграє цифровізація економіки, що створює додаткові можливості для підвищення ефективності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю.

Серед основних умов формування механізму варто виокремити забезпечення відповідності між стратегічними цілями підприємства та його ресурсною базою, наявність ефективної системи комунікацій, доступ до достовірної інформації, відповідний рівень компетентності управлінського персоналу, а також підтримку інноваційних процесів з боку держави та інститутів ринку.

Основні фактори та умови формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства наведено у таблиці 2.

Серед факторів формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства виокремлено такі основні групи: зовнішні макроекономічні, інституційно-правові, технологічні, ринкові та конкурентні, внутрішні фінансові, організаційно-управлінські, кадрові, інформаційно-аналітичні, соціально-поведінкові.

Таблиця 2 – Фактори та умови формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Група факторів	Зміст факторів (деталізація)	Вплив на формування механізму
Зовнішні макроекономічні фактори	Стан національної економіки; динаміка ВВП; рівень інфляції; податкова політика; державні інструменти інноваційної та інвестиційної підтримки; умови доступу до капіталу	Формують загальні рамки інноваційно-інвестиційної активності; визначають доступність ресурсів та ризики
Інституційно-правові фактори	Законодавче забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності; стандарти та регуляторні вимоги; інституційна якість управління; рівень захисту прав інвесторів і інтелектуальної власності	Створюють інституційні передумови реалізації механізму; впливають на вибір форм організації інноваційних і інвестиційних процесів
Технологічні фактори	Технологічні тренди; рівень цифровізації; доступ до сучасних технологій; темпи науково-технічного прогресу; інтенсивність інновацій у галузі	Визначають напрями та інтенсивність оновлення підприємства; впливають на структуру інноваційних та інвестиційних рішень
Ринкові та конкурентні фактори	Конкурентний тиск; динаміка попиту; позиції підприємства на ринку; поведінка споживачів; доступність ринкової інфраструктури	Мотивують підприємство до інновацій; впливають на формування стратегічних пріоритетів механізму
Внутрішні фінансові фактори	Фінансовий стан підприємства; можливість акумулювання власного капіталу; доступ до кредитів; структура витрат; ліквідність та фінансова стійкість	Визначають ресурсну базу реалізації інноваційно-інвестиційних проектів та вибір економічних інструментів механізму
Організаційно-управлінські фактори	Рівень менеджменту; якість управлінських рішень; гнучкість організаційної структури; наявність системи стратегічного планування; корпоративна культура	Забезпечують ефективність функціонування механізму, швидкість реакції на зміни та перетворення ресурсів у результат
Кадрові фактори	Кваліфікація персоналу; рівень інноваційних компетенцій; мотивація до участі в інноваційних процесах; кадрова політика	Визначають здатність підприємства генерувати та впроваджувати інновації; впливають на якість реалізації проектів
Інформаційно-аналітичні фактори	Доступ до ринкової, технологічної, науково-технічної інформації; наявність систем моніторингу; аналітичні інструменти; якість даних	Забезпечують обґрунтованість рішень; сприяють точному прогнозуванню та оцінюванню розвитку
Соціально-поведінкові фактори	Готовність персоналу до змін; рівень підприємницької ініціативи; інноваційна активність колективу; бізнес-етика	Впливають на сприйняття інновацій, здатність організації до трансформацій та успішну реалізацію змін

Джерело: сформовано автором

Виходячи з визначення базових понять, можна сформулювати об'єкт, суб'єкт, мету, завдання та основні функції організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Об'єктом організаційно-економічного механізму є інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства, що охоплює напрями інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, зокрема, процеси формування, реалізації та оцінювання інноваційних і інвестиційних проєктів, а також зміни в ресурсному, технологічному, фінансовому та організаційному потенціалі підприємства.

Суб'єктом механізму є система управління підприємством, представлена керівними органами, функціональними підрозділами, менеджерами інноваційної та інвестиційної діяльності, а також стейкхолдерами, що беруть участь у прийнятті управлінських рішень щодо розвитку підприємства.

Метою організаційно-економічного механізму є забезпечення стійкого інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства шляхом формування узгодженої системи управлінських впливів, інструментів і процедур, що сприяють ефективному використанню ресурсів, генеруванню інновацій та підвищенню конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

Завданнями функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є:

- ідентифікація та аналіз інноваційного та інвестиційного потенціалу підприємства;
- формування системи управлінських рішень, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей розвитку;
- забезпечення достатнього рівня інвестиційних ресурсів для реалізації інноваційних проєктів;
- оптимізація взаємодії підсистем підприємства у процесі впровадження інновацій і реалізації інвестиційних програм;

- мінімізація ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності на основі спеціалізованих методів оцінювання та управління;
- створення ефективної організаційної структури, здатної підтримувати інноваційні та інвестиційні процеси;
- побудова інформаційно-аналітичного забезпечення для підтримки управлінських рішень;
- формування системи мотивації та розвитку персоналу, орієнтованої на інноваційну активність;
- контроль, моніторинг та оцінювання результативності інноваційно-інвестиційних заходів;
- забезпечення синергії інноваційних і інвестиційних потоків через інтеграцію їх у єдину систему управління.

Формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства ґрунтується на системі загальних і специфічних принципів, які визначають його зміст, логіку побудови та функціонування (табл. 3). Основним є принцип системності, що передбачає розгляд механізму як цілісної сукупності взаємопов'язаних елементів, що функціонують у межах єдиної структури, та забезпечує узгодженість організаційних, економічних та управлінських рішень; формує цілісну архітектуру механізму. Принцип стратегічної орієнтованості передбачає спрямованість механізму на реалізацію довгострокових цілей розвитку, забезпечення технологічного оновлення та компетентнісного зростання підприємства; Забезпечує спрямованість інноваційних та інвестиційних процесів на досягнення стратегічних результатів. Значущим є принцип інтеграції інноваційних та інвестиційних процесів, що передбачає узгодження рішень щодо генерування, відбору, фінансування та впровадження інновацій; формує єдиний інноваційно-інвестиційний контур управління; сприяє реалізації синергетичних ефектів.

Таблиця 3 – Загальні та специфічні принципи побудови організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Принцип	Зміст та наукове обґрунтування
<i>Загальні принципи</i>	
Системності	Передбачає розгляд підприємства як цілісної, взаємопов'язаної та багаторівневої системи, у якій управлінські рішення формуються з урахуванням взаємодії економічних, технологічних, фінансових та організаційних підсистем
Комплексності	Вимагає урахування сукупності інноваційних, інвестиційних, фінансових, ресурсних і організаційних чинників при побудові механізму, що забезпечує збалансованість управлінських впливів
Цілеспрямованості	Орієнтує механізм на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства, забезпечуючи узгодженість між довгостроковими та короткостроковими управлінськими рішеннями
Наукової обґрунтованості	Передбачає використання теоретичних підходів, перевірених методів аналізу, моделей оцінювання та доказових управлінських практик
Оптимальності	Забезпечує вибір найбільш ефективної комбінації управлінських інструментів, враховуючи обмеженість ресурсів та вимоги економічної доцільності
Адаптивності	Передбачає здатність механізму гнучко реагувати на зміни внутрішнього й зовнішнього середовища та швидко оновлювати управлінські рішення
Прозорості та підзвітності	Забезпечує відкритість управлінських процедур, чіткість відповідальності та достовірність інформаційних потоків
Безперервності розвитку	Визначає необхідність підтримання сталого процесу інноваційного та інвестиційного оновлення підприємства як основи його конкурентоспроможності
<i>Специфічні принципи (притаманні інноваційно-інвестиційному розвитку)</i>	
Інноваційності	Орієнтує механізм на впровадження технологічних, організаційних і продуктово-ринкових новацій та стимулює інноваційну активність усіх рівнів управління
Інвестиційної достатності	Забезпечує формування оптимального обсягу, структури та джерел інвестиційних ресурсів, необхідних для реалізації інноваційних проєктів
Синергії інноваційних та інвестиційних процесів	Передбачає комбінований вплив інвестиційних ресурсів і інноваційних рішень, результатом якого є посилений ефект розвитку підприємства
Ризик-орієнтованості	Враховує необхідність ідентифікації, оцінювання та мінімізації ризиків інноваційної та інвестиційної діяльності за допомогою спеціалізованих методів управління ризиками
Проектного підходу	Передбачає організацію інноваційно-інвестиційної діяльності за принципами управління проєктами: планування, бюджетування, контролю, моніторингу та завершення
Технологічної узгодженості	Забезпечує оптимальне поєднання нових технологій, виробничих процесів, інфраструктури та технічних ресурсів підприємства
Інформаційної інтегрованості	Спрямований на створення єдиного інформаційного простору для управління інноваційними й інвестиційними потоками, застосування цифрових платформ та аналітичних інструментів
Кадрової компетентності	Орієнтується на розвиток компетенцій персоналу, здатність формувати інновації та ефективно реалізовувати інвестиційні проєкти
Інституційної відповідності	Вимагає узгодження механізму зі встановленими державними, галузевими та міжнародними нормативами, стандартами та регуляторними вимогами
Орієнтації на стратегічні ринки	Передбачає синхронізацію інноваційно-інвестиційних рішень із потребами ринкового розвитку, тенденціями технологічних змін та очікуваннями основних стейкхолдерів

Джерело: сформовано автором

Принцип адаптивності передбачає здатність механізму оперативно реагувати на зміни у ринковому, технологічному та інституційному середовищі, відображає здатність механізму змінювати параметри під впливом зовнішніх і внутрішніх змін; забезпечує гнучкість і здатність підприємства швидко реагувати на виклики ринку та технологічні зрушення. Принцип економічної обґрунтованості вимагає прийняття рішень на основі аналізу ресурсних можливостей, альтернативних сценаріїв та прогнозних оцінок, на основі економічного аналізу, оцінювання ефективності та ресурсних можливостей; сприяє оптимальному розподілу інвестиційних ресурсів та зменшенню ризиків. Принцип інноваційності орієнтує механізм на використання сучасних управлінських технологій, цифрових рішень та нових моделей організації бізнес-процесів; підвищує ефективність управління та сприяє прискоренню технологічного оновлення підприємства. Принцип безперервності розвитку передбачає постійне удосконалення механізму на основі моніторингу результативності та впровадження поліпшень; забезпечує стійкість механізму та його відповідність еволюційним змінам у середовищі функціонування. Принцип комплексності вимагає врахування організаційних, фінансових, технологічних, кадрових, інформаційних та інституційних аспектів; дозволяє охопити всі ключові фактори інноваційно-інвестиційного розвитку. Принцип прозорості та керованості передбачає чіткість процедур, визначеність ролей, доступність інформації та ефективність комунікацій; сприяє підвищенню якості прийняття рішень і зменшує ризики управлінських помилок.

Поділ принципів побудови організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства на загальні та специфічні забезпечує методологічну чіткість і структурну логіку формування механізму, дозволяючи одночасно врахувати загальносистемні вимоги управління та унікальні особливості інноваційно-інвестиційних процесів, що підвищує його ефективність, адаптивність і практичну результативність.

У даному дослідженні систематизовано функції організаційно-економічного механізму за такими групами: стратегічно-управлінські функції; організаційно-структурні функції; ресурсно-забезпечувальні функції; контрольно-координаційні функції (рис.1).

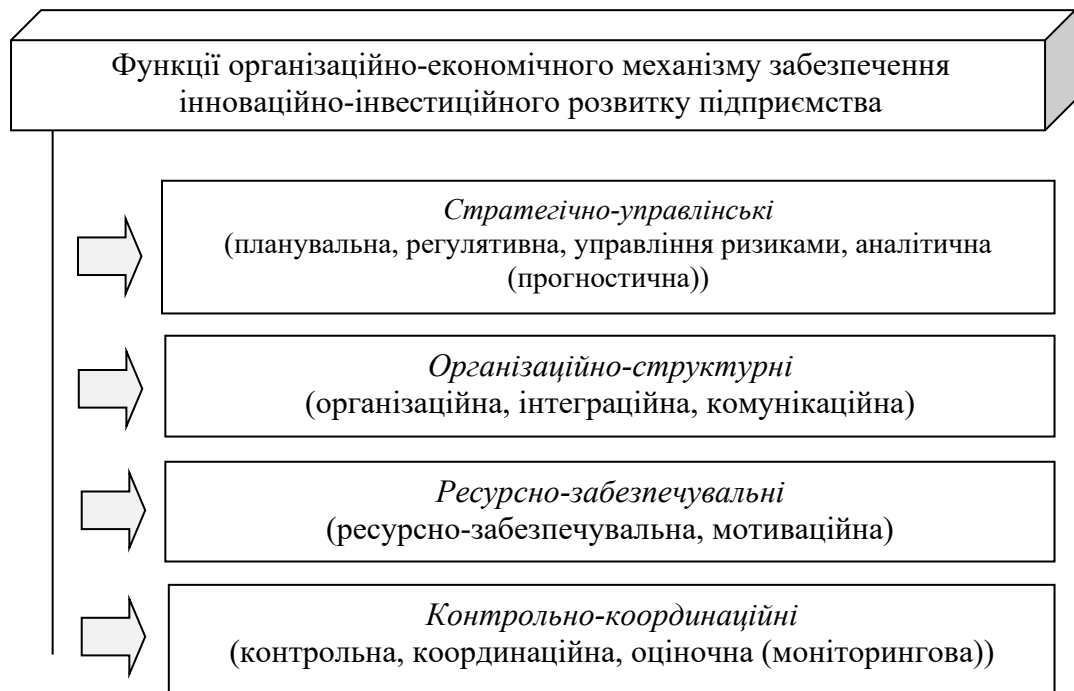

Рисунок 1 – Функції організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Стратегічно-управлінські функції формують довгострокову орієнтацію механізму та задають напрями розвитку, до яких належать:

- планувальна функція, що передбачає визначення стратегічних орієнтирів та програм інноваційно-інвестиційного розвитку;
- регулятивна функція, що передбачає забезпечення відповідності управлінської діяльності нормам, стандартам, внутрішнім регламентам і стратегічним цілям;
- функція управління ризиками, що передбачає ідентифікацію, оцінювання та мінімізацію ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності;

– аналітична або прогностична функція, що передбачає оцінювання результатів, моніторинг зовнішніх і внутрішніх факторів, прогнозування тенденцій розвитку.

Організаційно-структурні функції охоплюють функції, що забезпечують побудову організаційної інфраструктури для реалізації інноваційно-інвестиційних процесів, та включають:

– організаційну функцію, що визначає формування структур, процедур і регламентів, необхідних для узгодженої реалізації інноваційних та інвестиційних процесів;

– інтеграційну функцію, що передбачає узгодження діяльності підрозділів, синхронізація інноваційних та інвестиційних рішень;

– комунікаційну функцію, що характеризує підтримку інформаційних потоків, що забезпечують прозорість, обґрунтованість та своєчасність рішень.

Ресурсно-забезпечувальні функції орієнтовані на формування, розподіл і мобілізацію ресурсного потенціалу підприємства та включають:

– ресурсно-забезпечувальну функцію, що передбачає формування та ефективний розподіл фінансових, матеріальних, інформаційних і кадрових ресурсів;

– мотиваційну функцію, що передбачає створення систем стимулювання персоналу й менеджерів до розроблення та впровадження інновацій.

Контрольно-координаційні функції спрямовані на забезпечення узгодженості процесів, відповідності планам і досягнення цільових показників та включають:

– контрольну функцію, що передбачає перевірку виконання рішень, ефективності впроваджених заходів та дотримання стратегічних пріоритетів;

– координаційну функцію, в межах якої частково інтеграційна функція інтерпретується як координаційний елемент;

– оціночну (моніторингову) функцію, що передбачає оцінювання ефективності впроваджених заходів.

Систематизація функцій за зазначеними групами дозволяє чітко структурувати управлінські дії в межах організаційно-економічного механізму та забезпечує логічну узгодженість між елементами планування, організації, ресурсного забезпечення й контролю. Такий підхід підсилює ефективність механізму, запобігає дублюванню функцій та сприяє комплексній реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій підприємства.

На основі теоретичного аналізу та систематизації наукових підходів до управління інноваційно-інвестиційним розвитком виокремлено базові компоненти організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що наведено на рис. 2.

До базових компонентів організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства відносяться:

– цільовий, що визначає стратегічні орієнтири інноваційно-інвестиційної діяльності та забезпечує узгодженість цілей підприємства з можливостями його ресурсної бази;

– організаційний, що охоплює структури управління, регламент взаємодії між підрозділами, процедури координації та комунікації, а також організаційні форми реалізації інноваційних і інвестиційних проєктів;

– економічний, що включає фінансові ресурси, методи їх розподілу, систему стимулів, бюджетування інноваційних і інвестиційних програм, а також економічні інструменти регулювання;

– методичний, що містить методи оцінювання інноваційного потенціалу та інвестиційної привабливості, інструменти аналізу ризиків, моделі прогнозування та вибору управлінських рішень;

– регулятивно-інституційний, що охоплює нормативно-правове забезпечення, інституційні умови, галузеві стандарти та вимоги, які формують рамкове середовище функціонування механізму;

– інформаційно-аналітичний, що забезпечує збирання, обробку та аналіз даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, включаючи цифрові технології та системи підтримки прийняття рішень.

Рисунок 2 – Базові компоненти організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором

Системна взаємодія зазначених компонентів формує основу для побудови цілісного та ефективного організаційно-економічного механізму, здатного підтримувати та стимулювати інноваційно-інвестиційний розвиток

підприємства в умовах впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

З позицій системного підходу в межах організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства виокремлено підсистеми забезпечення, що обумовлюють цілісність, структурованість та взаємозалежність усіх елементів управління (рис. 3).

До підсистем забезпечення організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства запропоновано віднести такі: стратегічну, організаційну, економічно-ресурсну, інноваційно-технологічну, інформаційно-аналітичну, кадрово-компетентнісну, функціонально-проектну, комунікацій, контрольно-оцінювальну.

Стратегічна підсистема забезпечує визначення довгострокових орієнтирів розвитку, вибір стратегічних альтернатив та формування портфеля інноваційно-інвестиційних проєктів та передбачає стратегічне планування, прогнозування, формування стратегій розвитку, управління ризиками.

Організаційна підсистема формує структури, регламенти, процедури та механізми взаємодії при реалізації інноваційно-інвестиційних процесів та містить організаційні структури управління, проєктні офіси, регламентні документи, систему відповідальності.

Економічно-ресурсна підсистема забезпечує формування, розподіл і використання ресурсів, необхідних для інноваційно-інвестиційної діяльності та передбачає фінансове забезпечення, бюджетування, управління інвестиційними ресурсами, матеріально-технічну базу.

Інноваційно-технологічна підсистема спрямована на підтримку технологічних та науково-технічних рішень, що забезпечують оновлення продукції, процесів і технологій, і передбачає дослідження та розробки, трансфер технологій, технічне переозброєння, комерціалізацію інновацій.

Інформаційно-аналітична підсистема забезпечує збір, аналіз, обробку та зберігання даних, необхідних для прийняття обґрунтованих рішень, та містить інформаційні системи, аналітичні панелі, бази даних, цифрові платформи, моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища.

Рисунок 3 – Функціонал підсистем забезпечення в межах організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором

Кадрово-компетентнісна підсистема орієнтована на розвиток людського капіталу та формування компетенцій, потрібних для ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності, та передбачає навчання персоналу, система мотивації, управління знаннями, розвиток інноваційної культури.

Функціонально-проектна підсистема забезпечує реалізацію інноваційно-інвестиційних проєктів на основі методології проєктного управління та передбачає планування, контроль та координацію проєктів, використання інструментів управління проєктами (PMP), Agile, Lean, системи оцінювання ефективності проєктів.

Підсистема комунікацій та взаємодії з зовнішніми стейкхолдерами охоплює зв'язки з інвесторами, науковими установами, державними органами, партнерами, ринковими структурами та передбачає механізми партнерства, інституційну взаємодію, участь у кластерах, публічні комунікації, роботу з інвесторами.

Контрольно-оцінювальна підсистема гарантує оцінювання, моніторинг і контроль результативності інноваційно-інвестиційних рішень і самого механізму та містить систему KPI, Balanced Scorecard, внутрішній аудит, індикатори ефективності, систему коригувальних заходів.

Виокремлення зазначених підсистем забезпечує структурованість та цілісність організаційно-економічного механізму, дозволяє інтегрувати інноваційні та інвестиційні процеси, мінімізувати невизначеність і забезпечити синергію між ресурсами, технологіями, персоналом та управлінськими рішеннями.

Методичний інструментарій діагностики та оцінювання рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є важливою складовою формування ефективного організаційно-економічного механізму. Діагностика здійснюється за допомогою аналітичних, економіко-математичних, експертних та комплексних методів, які дозволяють визначити стан підприємства, ідентифікувати проблеми та обґрунтувати напрями розвитку.

Одним із базових інструментів є методи оцінювання інноваційного потенціалу, що включають аналіз технологічного рівня, оцінку творчих та

науково-технічних ресурсів, рівня готовності підприємства до впровадження інновацій. Для оцінювання інвестиційної складової застосовуються методи фінансового аналізу, оцінка ліквідності та рентабельності, визначення інвестиційної привабливості та структури джерел фінансування.

Важливими є методи аналізу ризиків, зокрема ймовірнісні, сценарні та експертні підходи, що дозволяють врахувати невизначеність інноваційних та інвестиційних рішень [36-40]. Інтегральні методики оцінювання забезпечують комплексне визначення рівня інноваційно-інвестиційного розвитку та дають можливість порівняти альтернативні стратегії розвитку.

Крім того, застосовуються моделі прогнозування, що дозволяють визначити очікувані ефекти реалізації інноваційних та інвестиційних програм, оцінити їх вплив на конкурентоспроможність та стійкість підприємства. Результати діагностики формують інформаційну основу для побудови й коригування організаційно-економічного механізму.

Методи діагностики та оцінювання рівня інноваційно-інвестиційного розвитку узагальнено у таблиці 4.

Концептуальна модель формування організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що запропонована у даному дослідженні, ґрунтується на системно-процесному підході та передбачає інтеграцію цільових, організаційних, економічних, методичних, регулятивно-інституційних, інформаційно-аналітичних, управлінських і технологічних компонентів у єдину структуровану систему.

Запропонована модель має багаторівневу архітектуру, що включає цільовий, функціональний, інструментальний та результативний блоки.

– цільовий блок визначає стратегічні орієнтири розвитку підприємства, пріоритети інноваційних і інвестиційних змін, а також критерії ефективності механізму;

– функціональний блок структурує ключові функції управління інноваційно-інвестиційним розвитком: планування, організацію, мотивацію, координацію, моніторинг та контроль;

– інструментальний блок охоплює організаційні структури, економічні важелі, фінансові інструменти, методичні підходи та регуляторні процедури, що забезпечують реалізацію визначених функцій;

– результативний блок містить очікувані результати функціонування механізму, зокрема зростання інноваційного потенціалу, підвищення інвестиційної активності, посилення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку підприємства.

Таблиця 4 – Методи діагностики та оцінювання рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Група методів	Зміст та інструментарій методів	Напрямок діагностики (отримувані результати)
Методи фінансово-економічного аналізу	Аналіз фінансових коефіцієнтів; оцінка інвестиційної привабливості; розрахунок NPV, IRR, PI, терміну окупності; аналіз структури капіталу та ліквідності	Визначення фінансових можливостей підприємства; оцінка ефективності інвестиційних рішень; формування фінансової основи інноваційного розвитку
Методи інноваційного аудиту	Оцінювання інноваційного потенціалу; аналіз інноваційної активності; аудит технологічної готовності; визначення ступеня інноваційності продукції та процесів	Виявлення сильних і слабких сторін інноваційної діяльності; оцінка спроможності до технологічних змін
Експертні методи	Метод Делфі; анкетування; контент-аналіз експертних оцінок; бальна оцінка інноваційно-інвестиційних параметрів	Отримання якісної інформації про ризики, перспективи, стратегічні напрями розвитку; оцінка невимірюваних параметрів
Методи стратегічного аналізу	SWOT, PEST(EL), SPACE, GAP-аналіз; аналіз конкурентних переваг; портфельні методи (BCG, GE-McKinsey)	Комплексна оцінка внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку; формування стратегічних орієнтирів інноваційно-інвестиційної політики
Методи оцінювання інтелектуального капіталу	Технології вимірювання людського, структурного та клієнтського капіталу; індексні моделі; методи оцінки вартості інтелектуальних активів	Аналіз компетенцій, знань, досвіду персоналу та нематеріальних ресурсів, що визначають інноваційний потенціал
Методи моделювання та прогнозування	Економіко-математичні моделі; трендовий аналіз; регресійні моделі; імітаційне моделювання; сценарний аналіз	Прогнозування інноваційно-інвестиційної динаміки; оцінка ймовірних сценаріїв розвитку
Методи ризик-аналізу	Ідентифікація ризиків; методи чутливості; аналіз VAR; аналіз ризику інноваційних та інвестиційних проєктів; матриці ризиків	Оцінка можливих втрат та загроз; визначення допустимого рівня ризику та обґрунтування заходів його мінімізації
Методи оцінювання ефективності управлінських рішень	Бенчмаркінг; Balanced Scorecard (BSC); KPI-аналіз; оцінка продуктивності управління	Аналіз ефективності функціонування організаційно-економічного механізму; виявлення напрямів його оптимізації
Методи комплексної інтегральної оцінки	Індексні, рейтингові, інтегральні моделі; багатокритеріальні підходи; нормування та зважування показників	Формування узагальненого індексу рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором

Слід зазначити, що загалом архітектура моделі відображає логіку перетворення ресурсів, управлінських рішень і технологічних змін на інноваційно-інвестиційні результати, що узгоджуються із стратегічними цілями підприємства.

Особливої уваги заслуговує здатність запропонованого механізму забезпечити його функціонування та взаємодію його елементів на стратегічному, тактичному та операційному рівнях.

Взаємодія між рівнями управління в рамках моделі забезпечує цілісність і збалансованість механізму, а також спроможність підприємства адаптуватися до впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Стратегічний рівень формує довгострокове бачення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, визначає ключові напрями модернізації, трансформації технологічної структури та підвищення його інноваційної спроможності. На цьому рівні ухвалюються рішення щодо вибору інноваційних пріоритетів, визначення інвестиційних стратегій, формування портфеля інноваційно-інвестиційних проєктів, формування корпоративних стандартів і політик.

Тактичний рівень забезпечує трансформацію стратегічних орієнтирів у конкретні програми та плани, що регламентують діяльність середньострокового горизонту. При цьому основними завданнями є розроблення програм інноваційного розвитку, формування інвестиційних бюджетів, оптимізація ресурсного забезпечення, координація взаємодії підрозділів, управління ризиками інноваційних та інвестиційних проєктів. Тактичний рівень виступає посередником між стратегічним баченням і практичною реалізацією інноваційно-інвестиційних заходів.

Операційний рівень забезпечує безпосереднє виконання інноваційних та інвестиційних рішень, реалізацію управлінських процедур і хід проєктів. На цьому рівні здійснюються проведення НДДКР, впровадження нових технологій і продуктів, організація виробничих процесів, моніторинг операційних показників, контроль витрат і ресурсів.

Злагоджена взаємодія між стратегічним, тактичним і операційним рівнями базується на зворотних зв'язках, які дозволяють оперативно коригувати програми та проекти відповідно до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Слід зауважити, що методологічною особливістю запропонованої концептуальної моделі є інтеграція інноваційних та інвестиційних процесів у єдиний управлінський контур. Це забезпечує синергію між технологічним оновленням, фінансовим забезпеченням та організаційними трансформаціями в процесі господарської діяльності підприємства. Така інтеграція здійснюється через:

- узгодження інноваційних і інвестиційних стратегій, що дозволяє забезпечити оптимальний розподіл ресурсів між проектами різного типу та рівня ризику;

- єдиний інституційно-методичний підхід до планування, який забезпечує стандартизацію процедур та оцінювання ефективності функціонування механізму;

- об'єднання інформаційних потоків, що сприяє підвищенню прозорості прийняття рішень і точності прогнозування;

- гармонізацію фінансових і технологічних циклів, що мінімізує розрив між появою інноваційної ідеї, її комерціалізацією та отриманням економічного результату;

- створення міжфункціональних команд, які забезпечують взаємодію НДДКР, фінансових, виробничих і маркетингових підрозділів.

Узгоджене функціонування інноваційних та інвестиційних процесів сприяє підвищенню інноваційної віддачі, скороченню тривалості циклів розроблення і впровадження, зменшенню інноваційних ризиків та зростанню загальної ефективності організаційно-економічного механізму.

Особливе місце в структурі організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства належить визначенню сукупності критеріїв та індикаторів оцінювання ефективності його функціонування.

Оцінювання ефективності організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства базується на комплексній системі показників, що враховують як кінцеві результати впровадження інновацій та інвестицій, так і характеристики управлінських процесів, що забезпечують їхню реалізацію. Система показників має бути багатовимірною, відображати технологічні, економічні, організаційні, фінансові та соціальні аспекти розвитку. До основних груп таких показників відносяться:

- економічні показники (приріст обсягів виробництва та реалізації продукції; рентабельність інноваційних проєктів; економічний ефект від впровадження нових технологій; показники фінансової стійкості та ліквідності; ефективність використання капіталу);

- інвестиційні показники (обсяг інвестицій у розвиток; структура інвестиційних ресурсів; NPV, IRR, PI інвестиційних проєктів; показники окупності інвестицій; ефективність портфеля проєктів);

- інноваційні показники (рівень інноваційної активності підприємства; кількість і частка інноваційної продукції; рівень технологічної модернізації; кількість НДДКР; індекс інноваційної спроможності підприємства);

- організаційно-управлінські показники (гнучкість організаційної структури; якість управлінських процедур; рівень координації підрозділів; результативність управління проєктами);

- соціальні показники (продуктивність праці; рівень компетентності та кваліфікації персоналу; мотивація працівників до інновацій; задоволеність персоналу процесом інноваційних змін);

- інституційно-аналітичні показники (якість інформаційно-аналітичного забезпечення; рівень ризикових загроз; ступінь відповідності нормативним вимогам та галузевим стандартам);

Багатокомпонентність системи показників забезпечує можливість комплексного оцінювання ефективності механізму як цілісної управлінської системи.

Критерії та індикатори оцінювання ефективності організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства наведено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Система критеріїв та індикатори оцінювання ефективності організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Група критеріїв	Зміст критерія	Основні індикатори (показники)	Очікуваний ефект (інтерпретація)
Економічні критерії	Відображають економічний ефект від упровадження інновацій та інвестицій	Приріст обсягів виробництва. Рентабельність інноваційних проєктів. Економічний ефект від НТП. Рівень витрат на 1 грн інноваційної продукції	Підвищення економічної віддачі від реалізації проєктів; зростання прибутковості
Фінансові критерії	Визначають можливість і стабільність фінансового забезпечення розвитку	Структура капіталу. Ліквідність і платоспроможність. Коефіцієнт фінансової стійкості. Рівень інвестиційних ресурсів	Забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості для розвитку
Інвестиційні критерії	Характеризують ефективність інвестиційної діяльності та інвестиційний клімат у підприємстві	NPV, IRR, PI проєктів. Термін окупності. Рівень ризику інвестиційних рішень. Диверсифікація портфеля	Підвищення інвестиційної привабливості та мінімізація ризиків
Інноваційні критерії	Відображають силу, інтенсивність та якість інноваційного розвитку	Частка інноваційної продукції. Технологічний рівень виробництва. Кількість НДДКР. Індекс інноваційного потенціалу	Посилення інноваційної динаміки та технологічного оновлення
Організаційно-управлінські критерії	Характеризують організаційну здатність підтримувати інноваційно-інвестиційні процеси	Гнучкість оргструктури. Рівень координації підрозділів. Якість управлінських процедур. Ефективність управління проєктами	Оптимізація управління та зниження транзакційних витрат
Інституційно-аналітичні критерії	Відображають якість управлінського, правового та інформаційного забезпечення	Повнота й актуальність інформаційних потоків. Рівень відповідності нормативним вимогам. Індекс ризикових загроз. Якість аналітичних систем	Забезпечення точності рішень і згортання ризиків
Кадрово-соціальні критерії	Визначають людський та соціальний потенціал розвитку підприємства	Рівень кваліфікації персоналу. Мотивація до інновацій. Продуктивність праці. Соціальна залученість	Формування інноваційної культури й підвищення продуктивності
Стратегічні критерії розвитку	Оцінюють відповідність механізму стратегічним цілям підприємства	Досягнення стратегічних KPI. Рівень реалізації стратегічних програм. Динаміка позицій на ринку. Показники конкурентоспроможності	Зміцнення довгострокових позицій і стійкості розвитку

Джерело: сформовано автором

Інструментальний блок запропонованої концептуальної моделі охоплює методичний апарат оцінювання ефективності механізму та ґрунтується на принципах системності, комплексності та багатокритеріальності. Застосування різноманітних методів дозволяє отримати як кількісні, так і якісні оцінки, що забезпечують об'єктивність результатів. До основних методичних підходів слід віднести:

- методи фінансово-економічного аналізу, що передбачають оцінювання економічної та фінансової результативності інноваційно-інвестиційних рішень на основі абсолютних і відносних показників;

- індексні та інтегральні методи, що дозволяють формувати зведені показники ефективності механізму, а також здійснювати порівняльний аналіз у динаміці або між підприємствами;

- експертні методи, зокрема метод Делфі, бальні шкали чи ранжування, що застосовуються для оцінювання якісних параметрів: рівня організації управління, готовності персоналу до змін, інноваційного клімату;

- методи стратегічного аналізу, що дозволяють оцінити відповідність функціонування механізму стратегічним цілям підприємства та визначити вплив зовнішніх факторів;

- економіко-математичне моделювання та прогнозування, що використовується для обґрунтування можливих сценаріїв розвитку та оцінювання майбутньої результативності механізму;

- методи ризик-аналізу, що забезпечують врахування невизначеності та ризиків у процесах інноваційно-інвестиційного розвитку;

- моніторингові методи, що передбачають регулярну оцінку стану механізму за ключовими індикаторами та формування системи раннього попередження щодо можливих відхилень.

Використання зазначених методичних підходів дозволяє забезпечити достовірність, обґрунтованість і прогнозованість управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення механізму.

Реалізація концептуальної моделі організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства має забезпечити досягнення низки очікуваних результатів, що характеризують її ефективність як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, до яких можна віднести:

- зростання інноваційної активності підприємства, збільшення кількості та якості інноваційних проєктів;

- підвищення інвестиційної привабливості, оптимізація структури інвестиційних ресурсів та зростання обсягів інвестицій у розвиток;

- підвищення економічної ефективності, зокрема рентабельності інноваційних проєктів, продуктивності використання ресурсів та фінансової стійкості;

- оптимізація управлінських процесів, зменшення транзакційних витрат, підвищення узгодженості та оперативності прийняття рішень;

- скорочення інноваційних циклів, прискорення комерціалізації розробок, зменшення витрат часу на впровадження нових технологій;

- покращення кадрового потенціалу, підвищення рівня компетентності та залученості персоналу до інноваційної діяльності;

- посилення конкурентних позицій підприємства, зростання частки ринку та здатності реагувати на зміни середовища;

- формування стійкої моделі розвитку, яка забезпечує довготривалу інноваційну динаміку та стійкість підприємства в умовах турбулентності.

Сукупність наведених результатів засвідчує ефективність формування та функціонування організаційно-економічного механізму та його здатність забезпечувати стійкий інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства.

Схематично концептуальна модель формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства наведена на рис. 4.

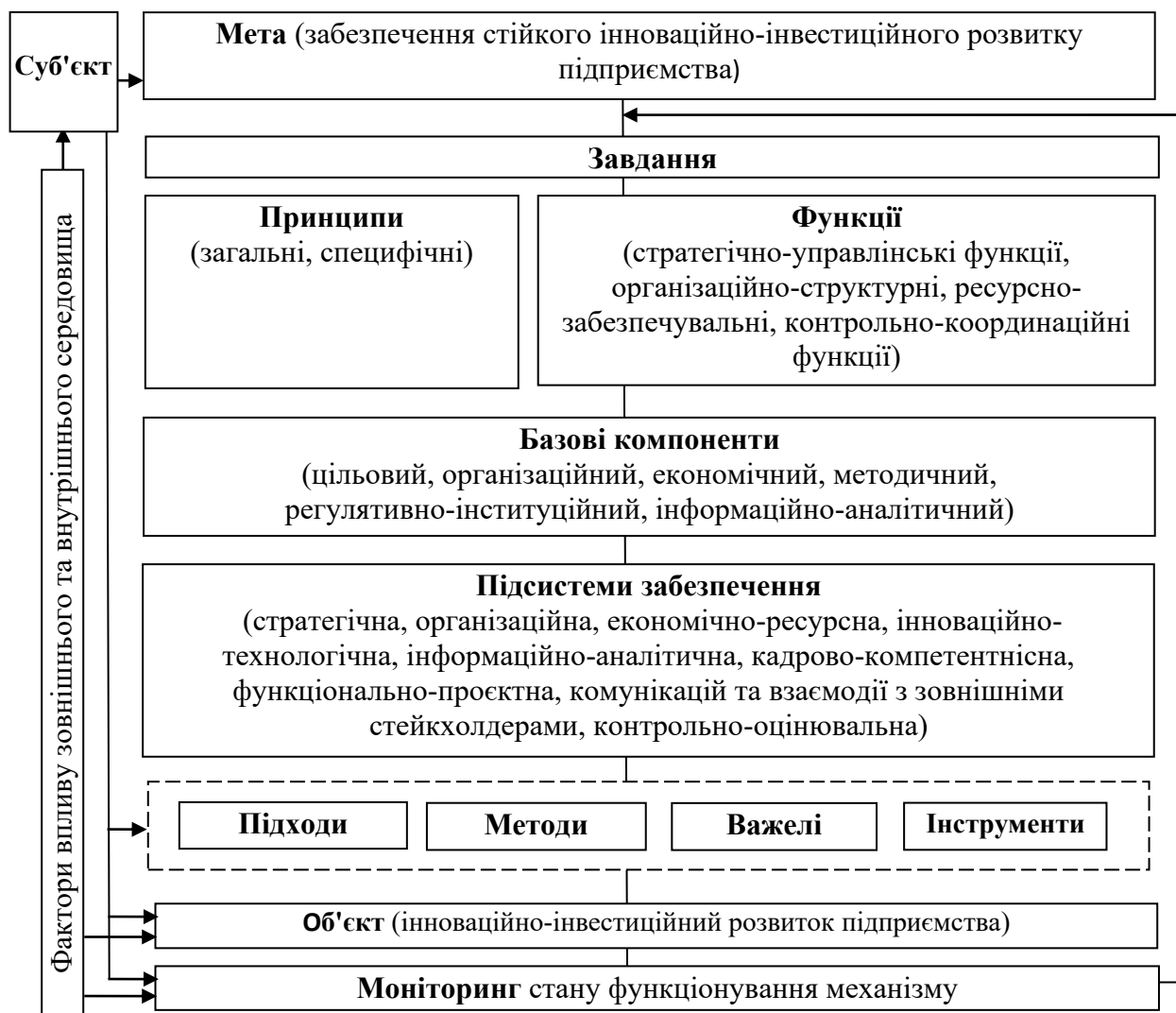

Рисунок 4 – Концептуальна модель формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Джерело: розроблено авторами

Таким чином, у межах даного дослідження було системно обґрунтовано теоретичні, методичні та концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. Проведений аналіз наукових підходів засвідчив, що сучасні дослідницькі парадигми поєднують елементи ресурсно-орієнтованих, процесних, інноваційних і стратегічних концепцій, наголошуючи на необхідності інтеграції інноваційних і інвестиційних процесів у єдину систему управління. Уточнений понятійно-категоріальний апарат дав змогу сформувати

авторське трактування ключових понять і забезпечити їхню змістову узгодженість у контексті стратегічно орієнтованого розвитку підприємства.

Систематизація принципів формування організаційно-економічного механізму дозволила виділити групи методологічних засад, що забезпечують структурну логіку, управлінську узгодженість та адаптивність механізму до умов невизначеності. Розроблена класифікація факторів ідентифікує сукупність зовнішніх та внутрішніх детермінант, які формують умови ефективної реалізації інноваційно-інвестиційних процесів. Запропонована система методів діагностики та оцінювання створює теоретико-методичний базис для вимірювання рівня інноваційно-інвестиційного розвитку та ефективності управлінських впливів.

Запропонована концептуальна модель відображає комплексну архітектуру організаційно-економічного механізму, що поєднує стратегічний, тактичний та операційний рівні управління. Вона передбачає побудову ієрархічної системи взаємодії між управлінськими елементами, забезпечує інтеграцію інноваційних і інвестиційних потоків та сприяє синергії технологічного розвитку і капітального забезпечення підприємства. Обґрунтовані критерії та індикатори оцінювання ефективності механізму забезпечують його практичну придатність для впровадження, а також формують інструментарій контролю та підвищення результативності управлінських рішень.

У сукупності отримані результати створюють цілісну теоретико-методологічну основу для формування й реалізації організаційно-економічного механізму, що гарантує стійкий інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та зміцнення стратегічних позицій у динамічному ринковому середовищі.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у такому:

– уточнено зміст поняття «організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства», що

розглядається як цілісна система інституційних, організаційних, економічних та управлінських елементів, інтегрованих у єдину модель стратегічного розвитку;

– запропоновано концептуальну модель формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка охоплює взаємопов'язані стратегічний, тактичний та операційний рівні управління, містить сукупність базових компонентів, забезпечуючи системне узгодження інноваційних та інвестиційних рішень;

– обґрунтовано теоретико-методичний підхід до інтеграції інноваційних та інвестиційних процесів, що враховує структурні параметри підприємства, рівень технологічної готовності, ризику та фактори зовнішнього середовища;

– запропоновано систему критеріїв та індикаторів оцінювання ефективності організаційно-економічного механізму, що дозволяє оцінювати вплив запропонованої моделі на динаміку інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Запропоновані теоретико-методологічні засади формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства можуть слугувати основою подальших наукових досліджень, що мають полівекторний характер, а саме:

– поглиблення кількісних та якісних методів оцінювання ефективності механізму, зокрема розроблення інтегральних індексів, моделей нечіткої логіки, стохастичних методів аналізу ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності;

– удосконалення інструментарію стратегічного прогнозування, включно з використанням методів foresight-досліджень, сценарного моделювання та економіко-математичної оптимізації;

– розроблення цифрових моделей управління інноваційно-інвестиційним розвитком, що охоплюють використання штучного інтелекту, аналізу та обробки великих даних, систем підтримки управлінських рішень;

– емпіричну верифікацію запропонованої концептуальної моделі на підприємствах різних галузей економіки для визначення її адаптивності, гнучкості та галузевої специфіки;

– дослідження механізмів інституційної підтримки інноваційно-інвестиційних процесів, включно з роллю державної політики, регуляторного середовища та міжорганізаційних форм кооперації;

– формування моделей сталого інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням екологічних, соціальних та ESG-орієнтованих параметрів.

Таким чином, запропонована концептуальна модель формування організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства дозволяє узгодити інноваційні та інвестиційні процеси, підвищити результативність управлінських рішень та забезпечити стратегічну орієнтованість розвитку в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Перелік джерел посилання

1. Довгань Ю. В. Теоретичні аспекти управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств. *Modern economics*. 2022. № 36. С. 38-44.

2. Малиновська Ю. Б., Орищин Н. Р., Паращин О. Р., Хом'як Я. М. Моделювання інноваційно-інвестиційних стратегій діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 112-117.

3. Павлова Г. Є., Атамас О. П. Управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності. *Агросвіт*. 2024. № 9. С. 13-18.

4. Полозова Т. В., Іванов І. О. Поняття та особливості інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Колективна монографія*. 2024. Харків. ХНУРЕ. С. 220-232. URL: <https://eces.nure.ua/nauka/kolektivna-monografija>. DOI: 10.30837/ЕК.

5. Ратушняк О. Г., Лялюк О. Г. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності промислових підприємств України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 1. С. 123-126.

6. Семенова В. Г., Павлова О. А. Роль інноваційно-інвестиційної діяльності у збільшенні прибутку підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 9-10. С. 118-123.

7. Шимановська-Діанич Л. М., Шкробот М. В., Бережна Ю. Г., Гнатенко І. А. Стратегічні орієнтири в плануванні діяльності інноваційно активного підприємства в умовах удосконалення податкової політики, інвестиційних ризиків та управління змінами в знаннєвій економіці. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 1. С. 117-124.

8. Арєф'єва О., Титикало В., Арєф'єв С. Розвиток підприємства на основі комплексної вартості в контексті цифрового маркетингу. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. 15(30). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-15\(30\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0654-15(30)-07).

9. Лопушинська О.В. Сутність і напрями розвитку підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2017. № 5 (84). С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2017_5_12.

10. Стоєв В. Л., Коваленко Є. С. Компонентний аналіз поняття «розвиток підприємства»: інноваційно орієнтований контекст. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 43-50. DOI: <https://doi.org/10.46644/2708-1834/2020-02.6>

11. Дунська А. Р., Письмена У. Є. Формування інноваційного механізму підприємства на засадах сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.12

12. Іванов І. О. Поняття інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Харків. ХНУРЕ. 2024. С. 59-61. URL: https://drive.google.com/file/d/1LEVxGcUMkoZPOSf8WoXdgk7C3xY_Nv7w/view.*
13. Кузьома В. В., Павлюк С. І. Інвестиційно-інноваційний механізм формування конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах сталого розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки. 2020. Т. 5. № 3. С. 336-345. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-3-37>*
14. Новик І. В. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. *Економіка та суспільство. 2024. (68). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-181>.*
15. Антоненко В. М., Катранжи Л. Л. Дискусійні питання щодо визначення сутності поняття «організаційно-економічний механізм». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Вип. 5. С. 125-134.*
16. Безуглий О. М., Колеснік В. В., Соколенко А. В. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємств агропромислового комплексу України. *Економічний вісник Донбасу. 2023. № 2. С. 18-25.*
17. Кіщак І., Слюсаренко А. Теоретико-методологічні підходи до формування організаційно-економічного механізму управління підприємством. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки. 2019. № 1. С. 49-56.*
18. Колісник Р. М. Сутність та основні принципи формування організаційно-економічного механізму управління підприємством. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2021. Вип. 1. С. 66-72.*

19. Латкіна С. А., Мєшкова-Кравченко Н. В. Організаційно-економічний механізм розвитку виробничого підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2021. Вип. 1. С. 71-75.

20. Махінько В. Я. Формування організаційно-економічного механізму управління розвитком промислового підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2022. № 2. С. 14-18.

21. Хоменко І. О., Волинець Л. М., Горобінська І. В. Організаційно-економічний механізм функціонування і розвитку підприємств. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 86-92.

22. Полозова Т.В., Ткаченко А.Г. Організаційно-економічний механізм функціонування компетентної організації. *Актуальні проблеми економіки та права*. 2024. № 3. С. 43-50. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-3-9>

23. Havrylchenko O., Polozova T., Bilyk V., Pokanievych Y., Larionova K. Innovation-Investment Mechanism of the Economic Entities Development in the Conditions of Transformational Challenges. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2023. 45(4). 343-351. <https://doi.org/10.15544/mts.2023.34>

24. Огренич Ю. О. Особливості формування та використання механізму управління інвестиційно-інноваційною діяльністю промислових підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 123-134.

25. Полозова Т. В. Формування інноваційно-інвестиційного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Монографія*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 592 с.

26. Полозова Т. В., Іванов І. О., Помогалова Н. В. Теоретичні аспекти формування механізму інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 8(18). С. 1115-1131. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8\(18\)-1115-1131](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8(18)-1115-1131)

27. Полозова Т. В., Ткаченко А. Г. Модель інноваційного розвитку компетентної організації. *Економічний простір*. 2024. № 191. С.384-389. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-65>.

28. Годованець Ю. В. Аспекти формування організаційно-економічного механізму активізації інвестиційно-інноваційного розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2025. № 2. С.204-210. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-204-210>.

29. Косач І. А., Жаворонок А. В., Дегтярьов А. В. Фінансовий механізм інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва: сучасні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2021. № 1. С. 16-22. DOI: <https://doi.org/10.54929/pmt-issue1-2021-03>.

30. Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П. Ресурси і механізми інвестиційно-інноваційного розвитку промислових підприємств України. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С.11-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2019_1_5.

31. Пономарьов О. С. Методологічні принципи побудови механізмів управління інноваційно-інвестиційним розвитком суб'єктів агробізнесу. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2018. № 1. С. 79-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2018_1_13.

32. Полозова Т. В. Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційною спроможністю підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. 2017. № 23. Ч.1. С. 123-131.

33. Полозова Т. В. Організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. *Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management: Scientific and pedagogic internship (October 10 – November 20, 2022. Riga, Latvia)*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. p.122-126.

34. Burmester R., Vahs D. Innovations-management. Von der Produktidee zur erfolgreichen Vermarktung, 3. Auflage, Stuttgart, 2005. 412 p.
35. Burns T., Stalker G. M. The management of innovation. London: Tavistock Publications, 1961. 269 p.
36. Polozova T., Cherkashina M., Shapoval O., Romanchik T., Alzoubi Laith Abdel Karim Mohammad. Assessment of risks in conditions of provision of security of economic activities of organizations. *Journal of security and sustainability issues*. 2019. № 8 (4). С. 705-714.
37. Бояринова К. О. Невизначеність та ризики в управлінні реалізацією інвестиційно-інноваційних проєктів підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 2. С. 4-9.
38. Кіпіоро І. М. Контроль ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 52(2). С. 12-16.
39. Полозова Т. В. Розвиток методів оцінки інноваційно-інвестиційної чутливості підприємства. *Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики»*. 2017. Том 1. № 22. С. 97-104.
40. Чайковська І. І. Застосування статистичного методу для оцінювання ризиків інноваційно-інвестиційних проєктів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 3. С. 184-189.